

VERSLAG VAN DUIDINGSDEBAT D.D. 23 MAART 2022

Voorzitter: dhr. Kolff
Raadsgriffier: mevr. Wepster
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevr. Van Benschop (GroenLinks)
Dhr. Boersma (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Burakçin (GroenLinks)
Dhr. Burggraaf (VVD)
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)
Dhr. Den Dulk (PVV)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)
Dhr. Heijkoop (CDA)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Dhr. Kolkilic (DENK)
Dhr. Van Leeuwen (PVV)
Dhr. Merx (VVD)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Mevr. Pichel (Forum voor Democratie)
Dhr. Portier (SP)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Simon-van Waardhuizen (Beter voor Dordt)
Dhr. Van der Spoel (PvdA)
Dhr. Stolk (VSP)
Mevr. Stolk (VSP)
Dhr. Struijk (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Venderbos Lambinon (Partij voor de Dieren)
Mevr. Vol-van der Holst (Partij voor de Dieren)

Portefeuillehouders: -

1. Opening

De voorzitter: Geachte aanwezigen. Kijk, de heer Nederhof is er ook gezellig bij. Geachte aanwezigen, hartelijk welkom bij deze bijzondere bijeenkomst in deze bijzondere zaal, de raadzaal van de stad Dordrecht. De zaal waar de politiek wordt bedreven, waar de democratie leeft, waar we de afgelopen 4 jaar ook weer met elkaar belangrijke besluiten hebben genomen en belangrijke debatten hebben gevoerd. Dat gaat de komende 4 jaar ongetwijfeld ook weer gebeuren. Heel hartelijk welkom. Allemaal van harte gefeliciteerd met de behaalde zetel of zetels. Hierbij open ik het duidingsdebat en heet ik de lijsttrekkers, de partijgenoten en alle andere

belangstellenden op de tribune en ook thuis van harte welkom. Aan tafel zitten de lijsttrekkers met iemand anders uit hun partij, een andere afvaardiging uit hun partij. Soms niet, soms wel. De lijsttrekkers van de Partij voor de Dieren en de ChristenUnie/SGP hebben zich helaas moet afmelden voor vanavond, maar volgens mij zijn er overal ook goede vervangers. Wellicht is het goed, dit is ook geen formeel raadsdebat, ik heb weliswaar de ambtsketen om, maar het is geen raadsdebat, om even, ook voor de mensen thuis die met ons meekijken, er zitten natuurlijk een flink aantal nieuwe gezichten aan tafel, om even een rondje te maken wie is. Dan zou ik graag voor de kant van de griffier en mij aan de linkerkant willen beginnen met de heer Portier van de SP. Die heeft zichzelf eigenlijk ... Die heb ik al voorgesteld nu. Welkom terug, mijnheer Portier. Maar misschien goed als u inderdaad even uw naam zegt en de partij. Dan wil ik bij u beginnen.

De heer Portier: Aan de uiterste linkerkant.

De voorzitter: Voor de kijkers rechts.

De heer Portier: Ronald Portier. Lijsttrekker van de SP.

De voorzitter: Voor de kijkers rechts, maar u bent toch echt links inderdaad. Gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Goedenavond. Ik ben Aydin Gündogdu van Op Ons Eiland.

De voorzitter: Welkom. Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Sorry, we hadden even een discussie over de microfoon. Maar ik ben Irene Koene van Gewoon Dordt.

De voorzitter: Naast u zit de heer?

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De voorzitter: Ook welkom.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel van Partij van de Arbeid.

De voorzitter: Welkom.

De heer Van der Spoel: Wouter van der Spoel, PvdA.

De voorzitter: Hartelijk welkom.

De heer Stolk: Leo Stolk, VSP.

De voorzitter: Welkom.

Mevrouw Stolk: Margret Stolk, VSP Dordrecht.

De voorzitter: Ook welkom.

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Claudia Simon-van Waardhuizen, Beter voor Dordt.

De voorzitter: Ook hartelijk welkom.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter voor Dordt.

De voorzitter: Als we u niet zouden kennen, dan zou er iets mis zijn, denk ik. U zit al zolang in de raad en u bent er weer. Welkom terug. De volgende.

Mevrouw Van Benschop: Chris van Benschop van GroenLinks.

De voorzitter: Hartelijk welkom.

De heer Burakçin: Necdet Burakçin, GroenLinks.

De voorzitter: Hartelijk welkom.

De heer Merx: Marc Merx, Dordtse VVD.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, Dordtse VVD.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers van het CDA Dordrecht.

De heer Heijkoop: Peter Heijkoop, CDA Dordrecht.

De heer Boersma: Jan Willem Boersma, ChristenUnie/SGP.

De heer Struijk: Leen Struijk, ChristenUnie/SGP.

De heer Venderbos Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Vol-van der Holst: Daniëlle Vol-van der Holst, Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Hartelijk welkom ook.

De heer Safranti: Mehmet Safranti namens DENK.

De heer Kolkilic: Masum Kolkilic, DENK.

De voorzitter: Welkom.

De heer Den Dulk: Antony den Dulk van PVV.

De heer Van Leeuwen: Dan van Leeuwen van de fractie PVV.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

De voorzitter: Hartelijk welkom allemaal. Zoals u allen weet, u bent er ook zeer druk mee geweest de afgelopen weken en maanden en misschien zelfs wel jaren. Vorige week hebben de Dordtse inwoners hun stemmen uitgebracht en hiermee aangegeven wie zij graag de komende 4 jaar in de gemeenteraad vertegenwoordigd willen zien. Zojuist heb ik als voorzitter van het centraal stembureau met de overige leden van het centraal stembureau de uitslagen van de verkiezingen vastgesteld. Zoals u weet, sommigen van u hebben echt in spanning gezeten, ik heb daar alle begrip voor en ook in meegeleefd, heeft dat natuurlijk 2 dagen langer geduurd dan gepland. Dit vanwege het feit dat het centraal stembureau maandag heeft besloten tot hertelling bij 16 stembureaus. Als voorzitter van het centraal stembureau, ik zeg het hier ook nog maar even, sta ik echt pal achter dat besluit. De verkiezingen zijn heel goed en zeer zorgvuldig verlopen, met relatief heel weinig onregelmatigheden. Desondanks komen er altijd onregelmatigheden voor. Dat in relatie met kleine stemverschillen tussen bepaalde partijen was het echt noodzakelijk om een aantal stembureaus opnieuw te tellen. Het ging echt ergens om. Ik denk ook dat we met elkaar kunnen concluderen dat bij zo'n verkiezing maar weer eens duidelijk wordt, iedere stem telt. Dat is misschien ook meteen een oproep richting onze inwoners. Je stem doet ertoe. We hebben 47 procent opkomst gehaald. Dat is ergens buitengewoon bedroevend. Ik had gehoopt tenminste 50 procent, maar eigenlijk veel meer. Zeker als je ziet dat er een aantal landen verderop de democratie zo zwaar wordt bevochten, is het eigenlijk wel heel treurig dat we 47 procent halen. Ik vind eigenlijk dat we ook met elkaar de komende 4 jaar, alle partijen samen, de hele raad, college, iedereen, er alles aan moet doen om de democratie in onze stad nog meer te laten leven. Nogmaals hertelling heeft plaatsgevonden. Op basis daarvan is geconstateerd dat de exacte uitslag wel iets verschilt, maar dat de zetelverdeling ten opzichte van maandag niet wijzigt. Het is helder hoe onze raad de komende 4 jaar is samengesteld. Ik ben ook blij, ik zei het net ook al in het Stadskantoor, dat daar nu ook geen onduidelijkheid meer over bestaat. Nogmaals aan iedereen, ook de mensen die hier nu niet zijn, die in de raad zullen komen, hartelijk gefeliciteerd met de behaalde zetels. Bijzonder is ook dat we 4 nieuwe partijen verwelkomen in onze gemeenteraad. Partij voor de Dieren met 2 zetels. DENK, Op Ons Eiland en Forum voor Democratie met ieder 1 zetel. Een mooie prestatie. Graag complimenteer ik ook vanaf deze plek nogmaals iedereen die heeft meegedaan aan de verkiezingen over de wijze waarop er ook de afgelopen tijd campagne is gevoerd. Ik heb weleens hier en daar me de posterpolitie gevoeld, zeg ik dan maar eventjes, als er weer een melding kwam van de ene partij over de andere met een gedoetje hier of een bordje daar meer of minder. Maar ondanks de verschillen onderling die er ook moeten zijn, is er ook samen goed opgetrokken. Ik denk bijvoorbeeld aan de debatten die hebben plaatsgevonden. De verkiezingsmarkt. De stemwijzers. Ik ben blij dat het allemaal zo is gelopen. Dat zeg ik als voorzitter van de raad, maar dat zeg ik ook namens onze griffier. We zijn nu vanavond met de lijsttrekkers bij elkaar voor een eerste analyse, een duiding, zo u wilt, van de uitslag en een doorkijk ook naar het vervolgproces. Het is daarbij de bedoeling dat iedere lijsttrekker, of vervanger van de lijsttrekker, zijn of haar analyse geeft van de uitslag en de betekenis hiervan. Voor wat betreft het vervolgproces kunnen zaken aan de orde komen als bijvoorbeeld wel of geen informateur of verkenner, een formateur. Zo

ja, wie? Dan ook een aard van een mogelijk akkoord. Een coalitieakkoord, een raadsbreed akkoord, de planning, communicatie et cetera. Het is helemaal aan u. U bent de vertegenwoordiging van de nieuwe raad. Het is aan u om daar duiding aan te geven. Ik zal in een eerste termijn iedere lijsttrekker of vertegenwoordiger van de partij het woord geven. Dat doe ik in volgorde van de uitslag. In de tweede termijn kunt u desgewenst ook nog verder met elkaar het gesprek voeren, als daar behoefte aan bestaat. Dan begin ik bij de partij met de meeste stemmen. Dat is de VVD. Het woord is aan de heer Burggraaf. Gaat uw gang.

De heer Burggraaf: Dank, voorzitter. U zei het zelf ook al. Dat gebruik maken van je stemrecht ertoe doet, dat bewijzen we maar wel weer even in Dordt. Want hier maakt één stem het verschil. Ik geloof met de hertelling iets meer dan één stem, maar het was op een hand te tellen. Het verschil tussen een restzetel erbij voor de VSP of de doorwerking van het landelijke stemmenverlies bij het CDA in lokaal zetelverlies. We mogen trots zijn dat de zorgvuldigheid bij het vaststellen van de stemuitslag de boventoon heeft gevoerd. Nog trotser mogen we zijn op het keiharde werken van alle medewerkers van het centraal stembureau. Dat bijna 54 procent van de kiesgerechtigden in Dordrecht niet voelt dat zijn of haar stem ertoe doet, is dan wel weer een teleurstellend gegeven en een teken aan de wand. Dat zij om wat voor reden dan ook het stemhokje niet wilden of wisten te vinden, plaatst ons als volksvertegenwoordigers en stadsbestuur voor een duidelijke opdracht. Daar kom ik zo op terug. Met de definitieve uitslag wil ik alle 14 partijen en 39 raadsleden feliciteren met de door hun behaalde stemmen en daarmee het vertrouwen dat door de Dordtse keizers aan hen is uitgesproken. In het bijzonder onze felicitaties aan de VSP met een verdubbeling van 2 naar 4 zetels. GroenLinks met hun indrukwekkende groei van 4 naar 6 zetels. Een prestatie van formaat. Ook sta ik graag stil bij iedereen die zoveel stemmen hebben gekregen dat ze met een voorkeurszetel in onze gemeenteraad zijn gekomen. 4 jaar geleden sprak ik bij het duidingsdebat over een Kruger-effect. Ik heb vastgesteld, daar kunnen we nog steeds van spreken. Kitty, gefeliciteerd met jouw meer dan 500 voorkeurstemmen en voorkeurszetel in de raad. Dezelfde felicitaties wil ik graag overbrengen aan Marije Schnabel van de Partij van de Arbeid en Mehmet Safranti. Tot slot een hartelijk welkom aan de debuterende partijen, Forum voor Democratie, Op Ons Eiland, DENK en Partij voor de Dieren. Waar de een wint, verliest de ander. Ook dat hebben we deze verkiezing gezien. Wij hebben ook eerdere verkiezingsjaren ervaren hoe het is om zetels kwijt te raken. Maar het geeft ook een enorme boost om te zorgen dat je nog beter je best voor Dordt en onze inwoners. Want van welke partij je ook bent, wat ons bindt, is dat we het beste willen voor onze stad en voor onze inwoners. Of je nu 1 zetel hebt of 6, je maakt deel uit van een 39 mensen die met elkaar veel en belangrijke zaken voor onze inwoners, ondernemers en verenigingen beslissen. We gaan komende jaren met zijn allen samen, met de nog te benoemen commissieleden, aan de slag om ons Dordrecht nog beter te maken. Voor de Dordtse VVD is deze uitslag historisch. Niet eerder was de VVD de partij met de meeste Dordtse kiezers in de stad achter zich. We hebben daar de afgelopen 4 jaar keihard voor gewerkt, met een goed en stabiel team en veel vrijwilligers. Deze voor ons bijzondere mijlpaal brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Een verantwoordelijkheid om het vertrouwen dat die bijna 6.000 Dordtse kiezers aan ons hebben gegeven goed te vertegenwoordigen. Maar

ook een extra verantwoordelijkheid om tot een krachtig en stabiel stadsbestuur te komen. Want de opgaves zijn enorm. Wat ons betreft starten we liever vandaag dan morgen een nieuwe coalitie. Daar heeft de stad recht op. Het is prettig te constateren dat we die extra verantwoordelijkheid kunnen delen met GroenLinks, die ook 6 zetels heeft behaald. Dan waar dit debat om te doen staat, de duiding van de uitslag. Dat doe ik graag langs 4 thema's. Ik had het er al even over aan het begin de opkomst, de politieke verschuivingen, de opgaves van de stad en de stijl van opereren. Allereerst de opkomst. Zoals gezegd, minder dan de helft van het aantal kiezers in Dordrecht heeft een stem uitgebracht. Dit komt niet uit de lucht vallen, want het is een hardnekkige trend van de afgelopen jaren die verder doorzet. Het is een illusie dat je zo'n ontwikkeling in een keer een halt toeroept. Dat vergt tijd en heel veel arbeid. Ik denk aan de woorden die ik hierover 4 jaar geleden uitsprak. Toen zei ik ook, we moeten elke week bij de mensen langs. Het stadsbestuur moet nabij zijn, gezien en gevoeld worden. Ook moeten we zelf in de spiegel durven kijken. Een scherpe evaluatie hoe we de kiezers tijdens deze campagne en de afgelopen jaren hebben proberen te bereiken, maar dat niet goed is gelukt. Daaruit ook concrete aanbevelingen te halen hoe we dit beter kunnen doen. Want een onderzoek is mooi, maar we moeten er wel iets mee doen. Ons vastbijten en het beter willen doen. Dat is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid. Laten we vanavond het startschot geven voor zo'n evaluatie. De handen ineen slaan om binnen nu en 4 jaar deze trend te breken. Ik heb de afgelopen dagen van diverse partijen hier in de Dordtse raad, zoals bijvoorbeeld ook Gewoon Dordt, concrete suggesties daarop gehoord. Daar zal ongetwijfeld in de komende woordvoeringen ook nog nader op ingegaan worden. Dan, voorzitter, de politieke verschuivingen. De uitslag heeft wat verschuivingen laten zien. Allereerst waren er de D66-stemmers, die door het ontbreken van deelname een andere partij moesten kiezen. Wij hebben in onze campagne een aantal gesproken die voor het eerst in hun leven op de Dordtse VVD gingen stemmen. Maar het merendeel is, naar onze overtuiging, bij GroenLinks terechtgekomen. Het is van belang dat deze achterban ook een stem te blijven geven in de komende raadsperiode. We zien dat de VSP op het thema senioren een groot aantal kiezers aan zich heeft weten te verbinden. In de afgelopen periode is de agenda 2030 vastgesteld voor de stad, die met een brede steun in de raad is aangenomen. Op dit draagvlak voor de langetermijnagenda zien we gelukkig weinig verschuiving met deze verkiezingsuitslag. Belangrijk, want het bereiken van de strategische doelen van de agenda 2030, het verbeteren van de sociaaleconomische positie en het vergroenen van onze stad, vraagt een stabiele en lange adem. Dan de omstandigheden waarin we zitten als stad. We hebben met bestuurlijke daadkracht de coronacrisis in onze stad goed het hoofd kunnen bieden. Dit blijft onze aandacht vragen. Maar de volgende crisis heeft zich inmiddels aangediend. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne heeft een grote impact op onze inwoners, bijvoorbeeld door stijgende prijzen, toestroom van vluchtelingen. Ook onze bedrijven worden geconfronteerd met materiaaltekorten en andere uitdagingen. Dit kunnen we in Dordrecht het hoofd bieden, maar dat vraagt wel om een krachtig en stabiel bestuur. Het vraagt om snel handelen en een snelle formatie. Belangrijke thema's die in deze campagne naar voren zijn gekomen, is het versnellen van de woningbouw in onze stad. Zeker in het betaalbare segment. Er is veel aandacht geweest voor het beschermen en uitbreiden van het groen in onze stad en om de energietransitie het hoofd te bieden. De langetermijnthema's stonden ook duidelijk nog overeind. Om de

woonaantrekkelijkheid van Dordrecht in die top 10 te houden, de kwaliteit in alle wijken en buurten door te trekken, de sociaaleconomische positie van Dordrecht fundamenteel op een betere positie te brengen en om de financiën van de stad structureel te versterken, zodat we de woonlasten op het scherpe niveau dat we gewend zijn in Dordrecht kunnen houden. Dat vraagt om samenwerking, krachtig bestuur met kennis en ervaring en een stadsbestuur dat in verbinding staat met de raad en de rest van de stad. Dat brengt me op de stijl. Want we moeten het in deze tijd samen doen. De luiken staan open. We gaan met partners aan de slag om de stad sterker te maken. De verkiezing heeft geleid tot 2 fracties met het meest aantal zetels, GroenLinks en de Dordtse VVD. De kiezer stuurt ons met een opdracht op pad. Daarom zouden wij graag een informatietraject zien waarin wordt verkend of GroenLinks en Dordtse VVD als een motorblok van een nieuwe bestuursperiode kan optreden. Vandaaruit zouden we het informatieproces willen starten. Samen met GroenLinks hebben we in Dordrecht geboren Pauline Bouvy-Koene gevraagd om dit informatietraject te begeleiden. Pauline kent de stad en regio goed. Ze heeft in het verleden een tijd gewerkt in het voormalige Refaja ziekenhuis. Ze heeft bestuurlijke ervaring, onder andere als burgemeester van Voorschoten. We hebben een opdracht geformuleerd die samengevat erop neer komt, onderzoek welke partijen bereid zijn om een constructieve samenwerking in een coalitie aan te gaan die op een ruime meerderheid in de gemeenteraad kan rekenen. Onderzoek wat de contouren zijn van die inhoudelijke samenwerking op hoofdlijnen. Voorzitter, wij horen graag van andere lijsttrekkers hoe ze tegen dit voorstel aankijken. De griffie, als het goed is, zou nog de opdracht ook op papier ronddelen. Wellicht dat partijen hiervoor nog even willen schorsen na de duiding in de eerste termijn, voor een reactie daarop in de tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Als het goed is, wordt het voorstel wat zojuist door de Dordtse VVD is gedaan nu rondgedeeld. De volgende die ik het woord wil geven is GroenLinks, mevrouw Van Benschop. Gaat uw gang.

Mevrouw Van Benschop: Dank u wel. Ik wil eigenlijk eerst maar beginnen met een felicitatierondje. Met een welkom aan de nieuwkomers. Dan in het bijzonder toch wel Partij voor de Dieren die met 2 zetels direct deze raad in is gekomen. Dat is echt een knappe prestatie. Specifieke felicitaties aan de VSP, die zich verdubbeld hebben. Dan sluit ik me helemaal aan bij de vorige spreker, dat die waarschijnlijk echt de senioren aan zich heeft weten te binden. Een speciale felicitatie ook aan de Dordtse VVD, die inderdaad historie heeft geschreven door de partij te worden met de meeste aantal stemmen in Dordrecht. Wij zijn zelf heel erg blij dat we weer gegroeid zijn. Dat was 4 jaar geleden zo en dat is weer zo. We hopen natuurlijk dat die trend ook iets betekent. Het is voor GroenLinks ook een historische uitslag. We hebben nog nooit zoveel zetels gehaald. We zijn nog nooit de grootste partij geweest. Weliswaar samen met de VVD, zij hebben 150 stemmen meer, maar hetzelfde aantal zetels, 6 maar liefst. Dordrecht heeft gekozen en geeft het stadsbestuur een duidelijk signaal. Het moet groener en socialer. Wat er in de afgelopen jaren is opgebouwd, wordt gewaardeerd. Maar de prioriteiten zijn met deze verkiezingsuitslag opnieuw vastgesteld. Uitdagingen op het gebied van wonen, klimaat, duurzaamheid en energietransitie en het sociaal domein moeten de komende periode het hoofd worden geboden. Voortbordurend op de basis die gelegd is, maar met

meer urgentie en versterkte visie, zowel op korte als lange termijn. Daarnaast heeft de nieuwe crisis, als gevolg van de oorlog in Oekraïne, zich alweer aangediend. Dit vraagt om daadkracht, een stabiel en sterk stadsbestuur. Deze stad verdient een bestuur dat snel tot stand komt en uitgaat van samenwerking. Om Dordrecht vooruit te helpen en de grote uitdagingen aan te kunnen, is er wat GroenLinks betreft een stabiel college nodig. Een college dat de komende 4 jaar hard aan de slag gaat. Maar stabiliteit is meer dan een meerderheid in de coalitie of in de raad. De verkiezingsuitslag laat zien dat er heel veel meningen leven in Dordrecht. Om recht te doen aan deze meningen is ook een goede relatie tussen coalitie en oppositie essentieel. Een goede relatie tussen de politiek en de inwoners is ook van groot belang gebleken. Hoewel we natuurlijk weten dat een lage opkomst een landelijke trend is, is dat wat GroenLinks betreft geen reden om er in Dordrecht geen werk van te maken. Die opgave en verantwoordelijkheid is niet voorbehouden aan de coalitie of oppositie, maar is een verantwoordelijkheid van het gehele stadsbestuur, ook de gemeenteraad. Ik heb het al eerder gezegd, de kiezer heeft gekozen. Dat heeft ertoe geleid dat de Dordtse VVD en GroenLinks een gezamenlijke opdracht hebben meegekregen, wat ons betreft. GroenLinks ziet daarom graag dat we in het formatieproces verkennen of GroenLinks en de Dordtse VVD samen de basis kunnen vormen voor de nieuwe bestuursperiode. Daarnaast willen we graag benadrukken dat het uitgangspunt voor de opdracht voor ons is, dat recht moet worden gedaan aan de verkiezingsuitslag. Ook wordt in de opdracht beschreven dat de informateur onderzoekt welke beelden er bestaan over de manier waarop draagvlak en betrokkenheid bij het uiteindelijke akkoord verkregen kunnen worden. Dit sluit aan bij ons beeld dat alleen een meerderheid in de raad voor een college onvoldoende is. Wij hebben veel vertrouwen in de informateur die we samen hebben gekozen, mevrouw Pauline Bouvy-Koene. Iemand met veel bestuurservaring, verbindende kwaliteiten en in Dordrecht geboren. Een goede binding met stad en regio. Wij hopen dat andere lijsttrekkers daar hetzelfde naar kijken en horen graag wat zij ervan vinden.

De voorzitter: Heel hartelijk dank. Dan gaan we door naar de volgende. Dat is Beter voor Dordt. De heer Schalken, gaat uw gang.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, dank u wel. De stemmen zijn u uiteindelijk geteld en de uitslag is definitief. Daarmee is een periode, tot en met de verkiezingen, achter de rug. Volgende week installeren we een nieuwe gemeenteraad, nadat we eerst deze week afscheid nemen van de huidige raad. Allereerst namens Beter voor Dordt felicitaties aan alle partijen die met 1 of met meerdere zetels in de gemeenteraad zijn gekozen. Zeker ook gefeliciteerd aan alle partijen die zetelwinst hebben behaald. Een mooie prestatie. Dat met 16 partijen die met elkaar de strijd aan gingen om de zetels. De opkomst was laag, werd net ook al genoemd. Dit ondanks het mooie weer. Maar natuurlijk ook namens Beter voor Dordt dank aan alle Dordtenaren die wel naar de stembus zijn gegaan en een stem hebben uitgebracht. Ook Beter voor Dordt, daar heb ik andere mensen ook al over gehoord, heeft best wel een aantal signalen gekregen over het gemis van een aantal stembureaus bij seniorencomplexen en verzorgingshuizen. Als we kijken naar de duiding van de verkiezing, is dat iets wat we met elkaar mee moeten nemen, ook in de evaluatie. Het zou natuurlijk kunnen dat locaties niet beschikbaar waren vanwege nog de coronadreiging. Maar daar hadden we ook slimme oplossingen

voor kunnen bedenken met elkaar. Met betrekking tot de telling is Beter voor Dordt blij dat het centraal stembureau er zelf voor heeft gekozen om een aantal stembureaus opnieuw te tellen. Laten we vooropstellen dat alle medewerkers van de stembureaus echt zorgvuldig te werk zijn gegaan, maar een foutje natuurlijk nooit uit te sluiten is. Het feit dat die enkele stem meer of minder deze keer grote gevolgen kon hebben, maakt inderdaad dat die hertelling echt noodzakelijk was. Want er mag ook nooit een discussie in de lucht blijven hangen met betrekking tot de definitieve uitslag. Fijn dat we dat zo hebben kunnen doen. Dat we nu ook echt weten dat dit de uitslag is zoals hij zou moeten zijn. We hebben ook, net als andere verkiezingen, een gezamenlijke campagne gevoerd. U noemde het net al, burgemeester. We hebben een digitale stemhulp gehad. We hebben een papieren stemhulp gehad. Er is een tv-debat geweest en een verkiezingsmarkt. Dit gaat we nog met elkaar evalueren. We moeten daar met elkaar ook goed bespreken of we hier echt de goede dingen hebben gedaan om de verkiezingen onder de aandacht te brengen en daarmee ook te proberen de opkomst te bevorderen. Beter voor Dordt heeft een mooie verkiezingsuitslag behaald. Met 5 zetels zijn en blijven we een stevige partij in de gemeenteraad en blijven we ook de grootste lokale politieke partij. We zijn onze kiezers heel dankbaar voor hun vertrouwen. We gaan ons ook met vol enthousiasme en inzet sterk maken voor de punten uit ons verkiezingsprogramma. Enorm veel dank ook aan al onze enthousiaste kandidaten en leden voor hun inzet, want we hebben laten zien dat we met een fris en betrokken en enthousiast team een mooi en aansprekend programma het verschil kunnen blijven maken in onze stad. De verkiezingsuitslag laat wat ons betreft geen duidelijke verschuiving naar links of naar rechts zien. Naast veel partijen met enkele zetels zijn er ook 2 lokale politieke partijen met een stevige vertegenwoordiging in de gemeenteraad. Daar kan natuurlijk niet zomaar aan voorbijgegaan worden. Het ligt in eerste instantie voor de hand dat de VVD samen met GroenLinks samen gaan verkennen welke mogelijkheden er zijn voor een nieuwe coalitie, waarbij ook net al werd uitgesproken dat het belangrijk is dat dat niet een magere meerderheid is, maar dat er wordt gekeken naar een breed draagvlak. Een verkenners uit beide partijen lijkt ons eigenlijk een logische eerste stap in dit proces. Ik hoorde net dat het voorstel er is om één verkenners aan te wijzen namens de 2 partijen. Maar vanuit Beter voor Dordt zouden we eigenlijk graag zien dat er een verkenners zou zijn vanuit de VVD en vanuit GroenLinks, om samen op te trekken in dit proces. Maar ik ben benieuwd wat de andere partijen hiervan vinden. Wat Beter voor Dordt betreft zullen wij bestuurlijke verantwoordelijkheid niet uit de weg gaan. Blijkt wat dat betreft natuurlijk de inhoud in eerste instantie voorop staan. Wanneer we gevraagd worden, zullen we alleen aan een coalitie deelnemen als er ook belangrijke punten uit ons programma gerealiseerd kunnen worden en er uitvoering gegeven wordt aan het investeringsprogramma, zoals al net genoemd door de VVD werd, wat eerder is vastgesteld. Een nieuw college moet wat ons betreft ook, nog veel meer dan nu, uitstralen dat ze als een team opereren en in verbinding zijn en blijven met de stad en ook met de gemeenteraad. Voorzitter, afsluitend. Het is nu in eerste instantie aan GroenLinks en de VVD. Beter voor Dordt heeft al aangegeven dat we het liefst 2 verkenners zien, maar daar wachten we even de reacties van de andere partijen op af. Dank u.

De voorzitter: Heel hartelijk dank, heer Schalken. Dan gaan we naar de VSP toe. Mevrouw Stolk, gaat uw gang.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, allereerst dank, u heeft het zelf al aangegeven in het begin van dit duidingsdebat, alleen maar lof en goede woorden. Ik wil nogmaals een keer in deze zaal, of het Huis van de Stad, het CDA feliciteren met hun behoud van de 4^e zetel, wat ook recht doet, denk ik, aan de democratie. Bij deze. Voorzitter, namens de VSP wil ik als eerste alle kiezers bedanken die de moeite hebben genomen om hun stem voor de gemeenteraad uit te brengen. Tegelijkertijd spreek ik mijn teleurstelling uit voor de treurige, lage opkomst die de VSP wijdt aan het gebrek aan vertrouwen in de politiek. In de komende periode is voor de VSP dan ook een belangrijk punt te werken aan een herstel van dat vertrouwen. In dat kader rust er een grote verantwoordelijkheid op de nieuwe gemeenteraad en zeker op een nieuw gemeentebestuur om te zeggen wat we doen en te doen wat we zeggen. Natuurlijk feliciteren we alle partijen die naast de VSP in de nieuwe gemeenteraad zijn verkozen. Met name de 4 nieuwe partijen die hun entree maken. Een speciale felicitatie aan de partijen die naast de VSP ten opzichte van 2018 winst hebben geboekt. Al met al ligt daar met 14 partijen in de raad voor ons allen een enorme uitdaging om voor de inwoners van onze mooie stad duidelijke en betrouwbare politiek te voeren. De VSP ziet dat als een belangrijk streven voor zichzelf, mede om de kiezers op onze partij te bedanken voor hun steun. We voelen dit vertrouwen van de kiezer dat de VSP van 2 naar 4 zetels heeft gebracht als een grote verantwoordelijkheid. Om aan deze verantwoordelijkheid vorm te geven, ziet de VSP veel in samenwerking met andere partijen in de raad. Samenwerking is wat de VSP betreft het sleutelwoord in de komende raadsperiode. Daarbij is transparantie richting kiezer belangrijk. Uitleggen wat het beleid is en waarom. Als het gaat om de duiding van de verkiezingsuitslag, ziet de VSP een enorme versnippering die al in de vorige raadsperiode is ingezet. Die zich alleen maar lijkt uit te breiden. De heer Burggraaf gaf dat ook al aan. 2 partijen, VVD en GroenLinks, zijn met hun 6 zetels maar liefst 6 keer zo groot als de 5 kleinste partijen in de raad. Het is begrijpelijk dat het aan deze 2 partijen is om de eerste stap in de poging een nieuw college te vormen. De VSP maakt daarbij wel de kanttekening dat GroenLinks met de winst van 2 zetels geprofiteerd lijkt te hebben van het ontbreken van D66. Bij de vorming van een nieuw college is realisme naar de mening van de VSP wel passend, gezien het kleine verschil tussen partijen als VVD en GroenLinks enerzijds en partijen als Beter voor Dordt en VSP anderzijds. Beide lokale partijen die bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2010 zelfs een lijstverbinding hadden. Kijken we meer traditioneel naar de verkiezingen, wel naar de verhoudingen tussen links, rechts en lokaal, we kijken steeds naar de 2 grootste partijen, dan ontstaat het volgende beeld. Op rechts hebben wij VVD en PVV, gezamenlijk 7 zetels. Op links hebben wij GroenLinks en Partij van de Arbeid, gezamenlijk 8 zetels. Met eigenlijk misschien ook een klein beetje D66. Lokaal, Beter voor Dordt en VSP, gezamenlijk 9 zetels. Kortom, er is nog steeds veel draagvlak voor de lokale partijen in onze stad. Dat laatste zien we dan ook graag vertaald in het lokale gemeentebestuur. Duidelijk is dat het oude college geen meerderheid heeft in de raad. Dat daar naar nieuwe wegen, met een nieuw beleid, gezocht moet worden. De VSP wacht in spanning de zoektocht naar die nieuwe wegen af, waarbij we de hoop uitspreken dat het in de bespreking over de inhoud zal gaan en niet over afwijzingen van partijen of poppetjes. Voorzitter, we staan

voor een grote opgave in een sterk veranderende wereld, waarbij de leefbaarheid in alle vormen binnen onze stad onder druk staat. We herhalen het nog maar eens een keer, daarvoor is een brede samenwerking hard nodig. Voorzitter, we kunnen het daarbij niet laten te wijzen op het feit dat de VSP als partij uit de oude raad de grootste winst in deze verkiezingen heeft behaald. In de verdubbeling van het aantal zetels van 2 naar 4 zien we een plicht om zoveel mogelijk van ons verkiezingsprogramma te verwezenlijken en zijn daarbij bereid om bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen. Voorzitter, tot slot. De VSP is teleurgesteld over het gebrek aan mogelijkheden om te stemmen in of nabij een aantal verzorgingstehuizen. Op sommige plaatsen kon alleen tussen 12 en 17 uur gestemd worden. We mogen nimmer vergeten dat mensen met een beperking ook behoren bij de stemgerechtigden. Verder waren er slechts 3 stembureaus op De Staart, daar waar op diverse plaatsen in Dordrecht binnen een straal van 400 meter 3 of meer stembureaus waren. Daar moet in de toekomst beter naar gekeken worden. We vragen voor de toekomst ook liever meer Portakabins dan stemlokalen in kerken. Kerk en staat moet wat ons betreft gescheiden blijven. Voorzitter, als afsluiter, we kijken vol goede hoop uit naar samenwerking met alle partijen in de nieuwe raad, om in de komende 4 jaar het beste voor onze inwoners te bereiken. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan gaan we naar de ChristenUnie/SGP. Dan mag ik het woord geven aan de heer Struijk.

De heer Struijk: Dank u wel, voorzitter. Ik ben een beetje in de war gebracht door mevrouw Stolk, want is de heer Portier nu links, rechts of lokaal? Goed, voorzitter, in 2018 begonnen we het duidingsdebat, de woorden zijn vanavond al eerder gevallen, met de begrippen versnippering en verbinding. Dat wil ik weer doen. Nog meer dan in 2018 is deze raad versnipperd geraakt, in totaal maar liefst 14 fracties. Het kan overigens nog erger. Nog meer dan in 2018 zijn er vragen te stellen over de verbinding tussen de kiezer en de gekozenen. Ook tussen de niet kiezer en gekozenen. Aan die verbinding, ook dat is eerder opgemerkt, moeten we gaan werken, heel hard gaan werken. We willen ervoor pleiten om naast wat landelijk al gaat gebeuren ook lokaal te onderzoeken welke oorzaken er zijn voor die geringe opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen en wat hiertegen te doen valt. We beseffen hierbij overigens maar al te goed dat er veel redenen kunnen zijn geweest om niet te gaan stemmen. Van, alles gaat prima zo, tot, het maakt niet uit wat je stemt, de politiek gaat toch zijn eigen gang. De nieuwe raad telt veel nieuwe raadsleden en enkele nieuwe partijen. Het is ook een raad met nieuwe verhoudingen. 8 jaar geleden was het verschil tussen de grootste partij en de een na grootste partij 10 zetels. Nu 150 stemmen. De 2 grootste partijen zijn niet veel groter dan de daaropvolgende 4. Kortom, we zullen elkaar hard nodig hebben om tot een sterk bestuur te komen. We hopen dat de nieuwe raad in staat zal zijn om het goede voor de stad te zoeken. We feliciteren alle winnaars. Of het nu gaat om nieuwe partijen, extra behaalde zetels of nieuwe vertegenwoordigers op bestaande zetels. Als CU/SGP kijken we terug op een positieve campagne. We zijn blij met onze mooie uitslag. Ons inziens is het goed mogelijk om op basis van deze uitslag een stabiele meerderheidscoalitie te bouwen. We gaan ervan uit dat de VVD en GroenLinks als grootste partijen, die ook allebei gewonnen hebben, het voortouw nemen voor een korte informatieronde. We hebben inmiddels kennis kunnen nemen van de gezamenlijke voordracht voor een

informatuur. Die wordt door ons van harte ondersteund. De opdracht voor die informatuur zal moeten zijn hoe we snel tot een stabiel meerderheidscollege kunnen komen en duidelijk te krijgen welke opgave de partijen hierbij centraal willen stellen. Ons inziens is in de voorgaande collegeperiode, met onder andere de groeiagenda en de besluitvorming rond de besteding van de Enecomiddelen, een basis gelegd voor een lange lijn in de agenda voor de stad. Hier kan op worden doorgebouwd. Uiteraard zijn er nieuwe impulsen nodig. De recente stijging van de energielasten, de doorwerking van het regeerakkoord en de nieuwe politieke verhoudingen vragen hierom. Te denken valt aan thema's als wonen en een versnelde aanpak van de energietransitie en aan het blijven garanderen van de bestaanszekerheid van alle inwoners van onze stad, onder andere door een stevige inzet op het sociaal domein. Tenslotte, in de formatie dient niet alleen aandacht te worden besteed aan de inhoud van het programma, maar ook aan de uitvoeringskracht van het nieuwe college en de gemeentelijke organisatie. Er ligt al veel beleid en daar gaat nog veel bijkomen. Er komt sowieso al veel op de gemeente af. We willen nu alvast pleiten voor een ambitieuze en tegelijkertijd realistische programmering.

2 korte aanvullingen, voorzitter. De Bijbel, dat is voor ons Gods woord en voor heel veel mensen inspiratiebron. In die Bijbel staat een verhaal dat een koning in een droom bezoek krijgt van God. Hij mag vragen wat hij wil. Dat zouden we allemaal wel willen hebben, denk ik. Wat vraagt die koning dan? Wijsheid. Dat was het perfecte antwoord, want hij krijgt de rest als toegift erbij. Die wijsheid wens ik de komende periode iedereen van harte toe. Het tweede. Afgelopen zondag was ik in de Grote Kerk met velen van ook hier aanwezig en vele andere Dordtenaren. Solidariteitsbijeenkomst met de Oekraïner. Wat mij daar opviel, was het woord eensgezindheid. Kerken die vaak gescheiden optrekken, slaan de handen ineen voor het goede doel. Er waren vertegenwoordigers van veel politieke partijen en, dat maakte mij helemaal blij, toen ik naar buiten ging, was er geen tegendemonstratie. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan gaan we door naar de CDA-fractie, de heer Heijkoop.

De heer Heijkoop: Dank, voorzitter. Collega's in de raad, ook van onze kant van harte felicitaties aan de nieuwe intreders in deze gemeenteraad en ook aan de grote winnaars, de VSP, GroenLinks. Ook de knappe zetelwinst van de VVD mag niet onvermeld blijven. Wat zien wij verder in deze uitslag? 3 van de 4 coalitiepartijen hebben hernieuwd vertrouwen gekregen. Zij zijn gelijk gebleven of hebben gewonnen. Maar de coalitie heeft geen meerderheid meer. Mevrouw Stolk refereert daar terecht aan. Want Beter voor Dordt heeft fors verloren. Maar blijft met 5 zetels een partij met de nodige steun vanuit de Dordtse inwoners. Voor mijn partij geldt dat we dankbaar zijn en blij zijn met het behoud van de 4 zetels. Ik heb de afgelopen dagen heel veel collega's gesproken, CDA-collega's uit andere steden, die zijn niet zelden gehalveerd. Hebben in alle gevallen fors verloren. Dat buiten hun schuld, door alle malaise op landelijk niveau. Het stemt ons dankbaar dat wij als CDA Dordrecht 4 zetels hebben mogen behouden. Hoe nu verder? Het is goed dat de 2 grootste partijen, VVD en GroenLinks, het initiatief hebben genomen. Er ligt een grote opdracht voor hen. Op inhoud, 2 partijen met uiteenlopende ideeën zijn de grootste geworden, maar ook waar het gaat om de politieke verhoudingen. Want de CU/SGP refereerde er al aan, die 2 partijen zijn met 6 zetels relatief klein als grootste partijen. Ik vind het daarom ook zeer, zeer positief wat zij

aangeven. Een nadrukkelijk uitgestoken hand. Want het is in deze tijd, in deze verhoudingen belangrijker dan ooit om die samenwerking te zoeken, om een betrouwbaar bestuur te kunnen samenstellen. Wij willen in een nieuwe coalitie samenwerkingsgerichtheid, betrouwbaarheid en bestuurskracht, dat die zaken voorop staan. Dat heeft onze stad echt nodig, gezien wat er allemaal nodig is. Dat hebben wij ook in de campagne veelvuldig aangegeven. Dat zal voor u geen verrassing zijn. Als CDA zijn wij ook van harte bereid om een bijdrage te leveren aan een coalitie die deze punten met ons belangrijk vindt. Ik heb al van meerderen van u dat ook gehoord. Wij zien uit naar de samenwerking met alle partijen in deze gemeenteraad in het belang van onze stad, in het belang van onze inwoners. Zojuist hebben wij ook de opdracht gelezen. Complimenten aan de VVD en GroenLinks dat zij dit gezamenlijk hebben opgepakt. Dat belooft echt iets. Wij kunnen van harte instemmen met de voorgestelde informateur en ook met de geformuleerde opdracht. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan gaan we naar de Partij van de Arbeid. Geef ik het woord aan de heer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Dank u wel, voorzitter. Waren we lijst 9 en nu de 7^e partij in de raad. Dan zeggen we dat we niet gewonnen hebben. Allereerst wil ik alle mensen van de stembureaus en de organisatie daarachter bedanken voor hun inzet om deze gemeenteraadsverkiezingen weer mogelijk te maken. Ikzelf ga altijd stemmen hier in het stadhuis, bij dit stembureau. Op het gezicht van de persoon waar ik dan mijn legitimatiebewijs en stembiljet aan overhandig, verschijnt dan altijd een grote grijns. Want dat is het namelijk Ton van den Bosch. Dat is niet zomaar een stembureaumedewerker, dat is mijn oude voetbaltrainer van toen ik schitterde in de F'jes van Voetbalvereniging Wioldrecht. Nu vraagt u zich misschien af waarom ik bij dit duidingsdebat begin over mijn voetbaltrainer van toen ik 6 jaar was. Dat ga ik u uiteraard vertellen. Mijn trainer was namelijk iemand die bloedfanatiek was. Die de tijd nam om met ons te praten als iemand niet zo lekker in zijn vel zat. Die ons deed geloven dat wij de allerbeste waren. Maar misschien wel het allerbelangrijkste, hij zag ons. Iedere keer als ik hem nu zie zitten op dat stembureau, dan krijg ik dat gevoel van, het is goed. Ton die ziet het. Ik heb hem echt heel hoog zitten. Onze democratie is in goede handen. Als ik dan de krant van vanochtend lees over de hertelling bij 16 stembureaus, dan word ik nogmaals bevestigd in dat gevoel over stembureaumedewerkers. Want dan lees ik over de heer Rotteveel, die afgelopen woensdag op stembureau 205 in Sterrenburg zat. 1 van de 16 verdachte stembureaus. Zijn zwager had hem gisterochtend gekscherend een appje gestuurd. Heb je wel zitten opletten, schreef hij. De reactie van de heer Rotteveel, dat laat ik me niet zeggen natuurlijk. Daarom ben ik hier bij die hertelling. Die instelling van deze stembureaumedewerkers, dat stemt mij heel erg hoopvol. Want ik ben ervan overtuigd dat ook deze mensen, net als ik en net als de PvdA, erg teleurgesteld waren over de lage opkomst. Van iedere 100 personen op ons eiland zijn er blijkbaar 53 die het niet de moeite waarde vonden om te gaan stemmen. De PvdA ziet het dan ook als een gezamenlijke opdracht van ons allemaal hier om er alles aan te doen om in 2026 die opkomst vele malen hoger te laten zijn. Dan heb ik het niet alleen over ons als politieke partijen. Want ik heb van alle politieke partijen hier, of ze links waren of rechts of lokaal,

vind ik een beetje onzin, want we zijn allemaal lokaal, ik heb iedereen echt het vuur uit de sloffen zien lopen om zoveel mogelijk mensen naar de stembus te krijgen. Daar mogen we ook ergens gewoon trots op zijn. Want iedereen zit hier wel met het juiste idee om onze stad gewoon wat mooier te maken. Maar ook een shout out naar de media, die met beperkte middelen er alles aan hebben gedaan om de verkiezingen in beeld te brengen. Ik richt me dan ook bij deze vooral op de Dordtenaren zelf. We kunnen van alles vinden namelijk van het systeem, daar kunnen we ook echt wel verbeterlagen in maken in dat systeem, maar het allerbelangrijkste is dat wij allemaal samen dat systeem vormen. Dat staat of valt bij in hoeverre u zich druk blijft maken om dat systeem, om onze democratie. Want uw stem doet ertoe. Dat heeft deze hertelling wel laten zien. Die heeft dat echt duidelijk gemaakt met zo'n klein verschil tussen het CDA en de VSP. Een democratie en in vrijheid mogen leven, is niet vanzelfsprekend. We moeten met zijn allen die verantwoording pakken. Maar terug naar onszelf. Gisteren kregen wij een mail van de griffie over de verdeling van de fractiekamers in het politiek centrum. Zijn een beperkt aantal kamers. Er moet weer verbouwd worden. Maar als ik heel eerlijk ben, het politiek centrum is geworden tot een stel bezemkasten naast elkaar. Tijdens de campagne heeft de lijsttrekker van de Partij voor de Dieren wel een keer of 100 geroepen dat hij is opgegroeid op een kippenboerderij. Maar ik ben bang dat we hem met een trauma opzadelen wanneer we als politici als een stel plofkippen worden weggestopt in het huidige politiek centrum. Wanneer we kwalitatief goede volksvertegenwoordigers willen, dan moeten we hier ook in durven te investeren. Dan denkt de PvdA heel concreet aan een bijvoorbeeld een politiek centrum waar Dordtenaren en politici elkaar kunnen ontmoeten en in gesprek kunnen gaan met elkaar. Maar voordat ik verder ga, anders maai ik wat gras voor ... Die maakt Gewoon Dordt zo even af. Dan komen we nu bij het stuk waar dit debat daadwerkelijk voor bedoeld is, het duiden van de verkiezingsuitslag. Ik wil allereerst de nieuwe partijen in onze raad welkom heten. Het is knap om als nieuwkomer een zetel te bemachtigen. Zeker de Partij voor de Dieren die direct met 2 zetels de raad in knalt. Maar de Dordtse raad is behoorlijk veranderd. We hebben onder andere 6 partijen met 1 zetel en 2 partijen met 2 zetels. Dat vind ik zorgelijk met zoveel zware dossiers als bijvoorbeeld de jeugdzorg. Dat de VSP van 2 naar 4 zetels gaat, dat is echt een fantastische prestatie. De VVD die er een zetel bij pakt, is ook een felicitatie waard. Maar de grote winnaar is toch GroenLinks. Potverdorie, wat heb ik woensdagavond toch samen met de andere PvdA'ers vol bewondering naar jullie zitten kijken. Want nogmaals, mevrouw Benschop, echt van harte gefeliciteerd, is echt ontzettend knap. Ik neem even een slokje. Het bijzondere van in dit geval de Dordtse politiek zijn toch wel die wandelgangen. Ik was het, eerlijk gezegd, alweer vergeten van mijn periode 2006-2010. Maar je hoort nog weleens wat in die wandelgangen. Er wordt wat heen en weer gebeld. Het viel mij toch wel op dat er door de VVD heel hard geroepen wordt dat zij toch wel de allergrootste zijn. Beste heren van de VVD, ik zal de laatste zijn die zal ontkennen dat de grote er niet toe doet, maar het gaat er toch vooral om wat je daarmee doet. Want het verschil tussen GroenLinks en de VVD is 146 stemmen. Dat verschil vinden wij als PvdA best verwaarloosbaar. Maar belangrijker nog, deze houding is niet meer van deze tijd. Kijk alleen al naar hoe verdeeld onze gemeenteraad is en hoe laag de opkomst was. We zijn dan ook van mening dat, zoals het een echte heer betaamd, de VVD zijn moed bij elkaar moet verzamelen en het verhaal van wie nu de grootste is lekker op die apenrots moet laten,

snel naar beneden klauteren en richting dansvloer gaan om GroenLinks op bescheiden wijze te vragen of ze alsjeblieft samen dat dansje willen wagen op de dansvloer van de Dordtse politieke arena. De Dordtse kiezer heeft met deze uitslag namelijk duidelijk laten weten dat de leiding niet aan 1 partij is, maar dat het anders moet en dat het vooral samen moet. Kortom, it takes two to tango. Dan zijn we als PvdA vervolgens erg benieuwd hoe deze partijen de samenwerking zien tussen coalitie en oppositie. Wordt alles dichtgetimmerd of durft men te kiezen voor een werkwijze die meer van deze tijd is en recht doet aan hoe Dordrecht heeft gekozen? Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Onder de indruk van uw betoog. Ook van de lengte ervan. U bent een waardig opvolger van de heer Van Verk. We gaan door. De Partij voor de Dieren. Mag ik het woord geven aan mevrouw Vol. Gaat uw gang.

Mevrouw Vol-van der Holst: Dank u wel, voorzitter. Er staat onder mijn naam P.L. Groenewege. Dat klopt niet. Ik heet Daniëlle Vol-van der Holst en ik vervang Pieter Groenewege, want die is ...

De voorzitter: U kunt dat voorkomen door even de microfoon uit te zetten en het pasje eruit te halen en hem dan weer aan te zetten. Dan staat er niks. Dat bent u niet, maar dan ... O, moet u hem nog even uit- en aanzetten, als u wilt.

Mevrouw Vol-van der Holst: Zal ik hem nog een keer aanzetten?

De voorzitter: Nu weer aanzetten.

Mevrouw Vol-van der Holst: Pasje is eruit nu. Hij blijft staan. Hij is goed, want hij is er gewoon bij hoor. Hij zit gewoon te kijken thuis.

De voorzitter: Het is niet de heer Groenewege, het is mevrouw Vol die daar zit. Gaat uw gang.

Mevrouw Vol-van der Holst: Pasje is eruit. Nog een keer uit en aan? Gelukt. Allereerst wil ik even zeggen dat wij als Partij voor de Dieren heel blij zijn dat we in de gemeenteraad zijn vertegenwoordigd nu, dankzij alle stemmen. Wij zijn de grootste winnaar, met een stijging van 5 procent van alle stemmen. Daar zijn we echt wel heel trots op. Dank je wel voor alle felicitaties. Bij deze ook gelijk alle felicitaties voor iedereen die daar recht op heeft. Ik sluit me bij alle felicitaties van alle voorgaande partijen aan uiteraard. Ik wilde ook zeggen dat ik heel trots ben op het feit dat Dordrecht heel duidelijk veel groener gekozen heeft dan tot nu toe. Dat daar ook een hele grote taak ligt voor de nieuwe vertegenwoordiging. GroenLinks heeft gezegd dat zij ook willen recht doen aan de uitslag. Daar zijn wij het volledig mee eens. Want ik denk inderdaad dat je heel veel moet gaan luisteren naar de mensen van Dordrecht. Wij pleiten voor een progressief duurzame systeemveranderende coalitie. Wij hebben gezien dat alle partijen zo'n beetje erkennen dat de klimaatcrisis en het uitsterven van soorten erkent wordt in jullie programma's. We kunnen die crisis niet oplossen vanuit hetzelfde gedachtengoed als wat ze heeft veroorzaakt. We moeten echt aan de arbeid. Onze samenleving moet niet meer draaien om geld, maar om het beschermen van kwetsbare

waarden, zoals de biodiversiteit, het klimaat, het dierenwelzijn en onze gezondheid. Alleen zo kunnen we alle crisissen te lijf. Wijzelf denken niet dat wij in de coalitie terecht gaan komen. Op zich staan wij daar niet heel negatief tegenover uiteraard, maar wij zijn van mening dat wij hier niet zijn om een meerderheid te bieden aan een beleid wat tot nu toe gevolgd is, van de oude politiek. Wij zijn er om het systeem te veranderen en met elkaar te durven omdenken. Eigenlijk moet je leren omdenken. Dat kan bijvoorbeeld door te denken aan de ree die niet de autoweg oversteeft, maar de autoweg die het leefgebied van de ree doorkruist. Wij willen ook geen dichtgetimmerd coalitieakkoord van tientallen pagina's, maar wij pleiten voor een akkoord op hoofdlijnen, want dat geeft ruimte en lucht voor lokale democratie. Democratie is niet de meerderheid regeert, maar rekening houden met en het geven van een stem aan iedereen. Heel belangrijk is voor ons dat je gaat luisteren en het gesprek aangaat met de bewoners van Dordrecht. Verder pleiten we voor een snelle formatie. Dat formerende partijen niet gaan verzanden in details, want dat zou heel erg zonde zijn. Er spelen zoveel crisissen nu waar we aan moeten gaan werken met elkaar, die een urgente aanpak vereisen en waar veel partijen het over eens zijn. Zodat een snelle formatie eigenlijk meer een plicht is voor de formerende partijen. Bij deze, ga ervoor. Voorts ben ik van mening dat er een einde moet komen aan het gebruik van dieren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar DENK. Dan geef ik het woord aan de heer Kolkilic.

De heer Kolkilic: Voorzitter, allereerst wil ik graag alle kiezers bedanken. Ik wil ook graag alle partijen feliciteren met hun behaalde resultaat. Om te beginnen natuurlijk met VVD en GroenLinks. Jullie hebben fantastische resultaten behaald. Maar ook mijn felicitaties aan alle andere partijen. Voorzitter, DENK is niet tevreden met de lage opkomst in onze stad. Wij denken dat wij als DENK alsnog een belangrijk aandeel hebben gehad in de opkomst. DENK heeft geprobeerd om Dordtenaren te bereiken die niet te bereiken waren. We kwamen tijdens de campagne veel mensen tegen die het vertrouwen in de politiek niet hadden of hadden verloren. Die aangaven dat hun stem er toch niet toe zou doen. Dat er toch onvoldoende werd geluisterd. DENK heeft ze weten te binden aan het democratisch proces, ook al zijn dat 1.842 Dordtenaren. Daar zijn we enorm trots op. Daarnaast hebben we ons uitgesproken voor een inclusieve stad. De stad waarin iedereen mee kan doen. Wij voelen de verantwoordelijkheid om dit waar te maken, zowel naar onze eigen kiezers als naar de hele stad. Een inclusieve samenleving is namelijk niet alleen een wens voor de stad, maar vooral ook een opdracht aan onszelf. Daar gaan wij de komende weken en de komende 4 jaar keihard aan werken. Dat betekent voor ons dat betaalbare huisvesting, aanpak van armoede en schulden, onderwijsachterstand en klimaat binnenstad, vluchtelingen en het betrekken van mensen bij elkaar en bij de samenleving de belangrijke onderwerpen worden voor de komende 4 jaar. Daarvoor moeten we naar mensen omzien, met elkaar in gesprek en bruggen bouwen. Dit zal niet alleen onze inzet worden richting de stad, maar ook richting de raad en het bestuur. Voorzitter, we willen niet alleen stilstaan bij mogelijke coalities, maar ook bij de manier waarop er in de raad samengewerkt gaat worden en de manier waarop de stad en de inwoners van Dordrecht betrokken kunnen worden bij het beleid voor de komende 4 jaar. Met de groei van GroenLinks en met de komst van DENK

en Partij voor de Dieren is de Dordtse raad progressiever geworden. Maar tegelijkertijd zullen er ook meer geluiden uit de stad in de raadzaal gehoord worden door de komst van ook andere partijen. Het zal een hele opgave worden voor de kleinere fracties om de volksvertegenwoordigende en controlerende taken goed uit te voeren. Dat is goed. Maar het stelt ons ook voor uitdagingen, want het politieke landschap is meer versnipperd. Met een dag 1 mentaliteit zullen wij laten zien dat er kennis, discipline, controle en stabiliteit is binnen DENK. DENK heeft er zin in en we gaan deze klus graag met jullie allemaal samen aan. Voorzitter, tot slot kijk ik met veel plezier terug op de afgelopen campagneperiode en mijn lijsttrekkerschap. Ik wens eenieder gekozen kandidaatsraadslid en vooral Mehmet Safranti veel succes toe. Een oproep aan alle partijen, denk anders en voor iedereen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar Gewoon Dordt, mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Voorzitter, ik kan natuurlijk toch niet zonder een filmpje. Ik ben maar gelijk weer begonnen op de manier zoals we geëindigd zijn. Ik heb voor de zekerheid overigens wel gecheckt of er spreektijd was. Dat was er gelukkig niet. Ik ben meestal kort van stof. Goed, deze is wat langer uitgevallen. Ik neem wat meer ruimte.

De voorzitter: We gaan er lekker voor zitten, mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Goed. Jammer trouwens dat dit ongeveer het moment is, voorzitter, in de vergadering dat het journaal afgehaakt is, want wij voelen vanuit Gewoon Dordt, om te beginnen, toch wel wat behoefte aan reflectie op het gedrag van de media en het effect daarvan. Wij waren namelijk vorige week aan het napraten over het veel te lage opkomstpercentage en wat daaraan te doen is. Dat is op zich niet veel, is uit onderzoek gebleken. Welke maatregel je ook neemt, het werkt niet. De vraag rijst daarom wat je in ieder geval niet moet doen. Naar onze mening is dat duidelijker. Stop als media eens met dat op een zure of nare manier wegzetten van mensen die hun best doen of willen gaan doen voor de stad. Bedenk als debatleider dat je tijdens een debat geen journalist bent, maar een onafhankelijke gespreksleider. Bedenk als columnist dat je je gewoon niet alles kunt veroorloven op te schrijven, omdat je nou eenmaal columnist bent. Dat je je als journalist niet altijd de spanning of sensatie meer geluid geeft, omdat het slechte nieuws nou eenmaal beter verkoopt. Of dat je als directeur van een omroep ook eens leert kiezen voor een geluid vanuit jonge mensen die je rond hebt lopen, omdat hun toon waarschijnlijk positiever zal zijn dan die van de mannen, van oude jongens krentenbrood. Moet dat allemaal braaf? Nee, natuurlijk niet, voorzitter. Het mag scherp, maar met fatsoen. De debatleider van het First Time Voters-event is daar een goed voorbeeld van. Die deed dat goed. Als we hier beginnen in Dordt met het neerzetten van een andere sfeer rond de politiek, dan heeft dat misschien ook wel een effect om ons heen alsof je een steentje in het water gooit. Daar hebben we als politici ook een verantwoordelijkheid in. Schreeuw niet omdat je bang bent, omdat je anders niet gehoord wordt. Schoffeer een ander niet, omdat je het niet eens bent. Probeer met elkaar in woord en daad de politiek in Dordt aantrekkelijk te maken, toegankelijk, ofwel laagdrempelig. Wouter deed al een voorzet voor wat ik nu ga zeggen van, een kleine maand geleden ben ik `...' Is het idee gaan opperen om een politieke winkel te gaan vestigen. Een soort politieke winkel. Een plek waar iedereen naar binnen kan lopen en

informatie kan krijgen. Waar we als alle partijen zorgen voor de bezetting. Waar we een spreekkamer kunnen reserveren. Waar we een politiek café of informatiebijeenkomst kunnen organiseren. Dat ontstond vanwege inderdaad het opgehokt zijn, mijnheer Van der Spoel, in het stadhuis, zeker als er nog 3 kamers bij komen. We denken dat dit snel gerealiseerd zou moeten kunnen zijn, als we daar met elkaar voor gaan. Daar lijkt het wel op. Voor nu parkeer ik dit even, want ik heb zojuist de sfeer geduid. Nu wordt het echt tijd voor de duiding van de verkiezingsuitslag. Ja, we zijn teleurgesteld. 2 of 3 zetels en mogelijke coalitiedeelname waarin we vanuit die positie creatieve accenten hadden kunnen leggen die de stad leefbaarder en mooier en creatiever zouden maken. Zowel Gert Jan als ik hebben overwogen om de pijp aan Maarten te geven. Maar, voorzitter, hoe wrang de uitslag ook is aan de ene kant, daar staat ... Er is zelfs nog gecorrigeerd naar 1.742 helaas. Mensen die op ons gestemd hebben, waardoor ons bestaansrecht is bewezen. Dat is niet geheel onbelangrijk. We hebben van collega's en inwoners felicitaties gekregen dat we er gewoon weer inzitten als eenpitter, als splintertje. Maar, voorzitter, een splinter kan je niet negeren, daar moet je wat mee doen. Daarom gaan wij met Gewoon Dordt ervan uit dat we gewoon in deze periode op een constructieve manier ons zullen inzetten en dat dit ook gezien wordt met drie pitjes, want vlak de rol van onze commissieleden hierbij niet uit. Onze complimenten aan de partijen die gewonnen hebben of gelijk zijn gebleven. Het initiatief ligt op een zeer klein aantal stemmen bij de VVD. Kijk of je samen met GroenLinks de basis kunt leggen voor een nieuwe coalitie. Als je alle 2 6 zetels hebt, kun je naar onze mening alleen maar spreken van gelijkwaardigheid. Neem dat als startpunt. Dan aanvullen, met de ChristenUnie/SGP moet je wel opletten, Jan Willem, waar dit keer mijn vriend rechtstreeks in de raad is gekomen en het CDA waar een karwei een karweitje werd. Wat ons betreft is het niet nodig om een vijfde partij erbij te halen, want vanaf vorige zomer had de coalitie 14 zetels. We hebben gemerkt dat er daardoor meer positie is gekomen voor de raad. Zelfs 1 zetel kan het verschil maken. Daarnaast denken wij dat de VSP in de oppositie veel meer haar eigen geluid kan laten horen. Het geluid dat gezorgd heeft voor de mooie zetelwinst. Beter voor Dordt, dat zou ik niet doen. Er is geen periode vanaf 2006 dat de partij onbeschadigd aan het einde is gekomen. Weer dan uiteindelijk serieus gaan onderhandelen, inwoners, ondernemers, maatschappelijk middenveld mogen in deze fase niet ontbreken. Dicht bij het leven van alle dag, daar gebeurt het. Dat maakt ons volksvertegenwoordigers. Voorzitter, even nog, want we hebben natuurlijk nog dan de aanvulling gekregen, de opdracht aan de informateur, waarbij ik even nadrukkelijk wil noemen dat Pauline Bouvy-Koene geen familie is. Voor zover iemand daarover twijfelde. Dan bij het derde punt, onderzoek welke beelden er bestaan over de manier waarop draagvlak en betrokkenheid bij het uiteindelijke akkoord verkregen kunnen worden. Dat wij graag horen van wie.

De voorzitter: Hartelijk dank, mevrouw Koene. Dan gaan we naar een van de nieuwe partijen, maar geen nieuw gezicht in onze raad, de heer Gündogdu namens Op Ons Eiland. Gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Precies 3 maanden geleden, om wel te verstaan 15 december 2021, is onze beweging ontstaan. Toen hebben we bij uw voormalige collega, mijnheer Autar in Rotterdam, onze oprichtingsakte ondertekend. We

zijn met onze beweging gestart. Dat heeft geresulteerd in ieder geval in 1.579 stemmen in, pak hem beet, 3 maanden tijd. Enorm trots op al die kandidaten en vrijwilligers die met ons deze beweging hebben opgebouwd. We staan nu waar we staan. Het is een mooi fundament. We gaan erop bouwen. Er zit een tweetal collega's op de publieke tribune. Van harte welkom. Voorzitter, dit is een duidingsdebat. Dan wil ik uiteraard mijn felicitaties aanbieden aan al diegene die hebben gewonnen. Uiteraard ook mensen die teleurgesteld zijn, maar dit hoort eenmaal in het spel. Dit is een democratisch proces. Daar horen winnaars en verliezers bij. Maar in ieder geval mijn felicitaties in het bijzonder naar de VVD, GroenLinks en de VSP. Wat een mooi resultaat hebben jullie behaald. We weten dat de afgelopen jaren niet al te makkelijk zijn geweest in deze raad, maar desalniettemin een mooi resultaat om daarop te bouwen. Voorzitter, er is al door velen gerefereerd aan het gegeven dat de opkomstcijfers enorm laag zijn. Ook wij hebben ons daarover verbaasd. We kunnen gissen. Natuurlijk hebben we ook wel een bepaald idee waarom mensen niet zijn gaan stemmen. Maar dat een enorm belangrijk recht, democratisch recht om te kunnen stemmen, om je bestuur te kunnen kiezen, dat daar ruim de helft van de Dordtenaren niet gebruik van heeft gemaakt, dat is iets waar wij duidelijk onze zorgen over willen uiten. Er ligt een schone taak aan deze hele raad om daar echt een serieuze zaak van te maken. Waarom zeggen wij dat, voorzitter? Gisteren las ik een stukje in de krant. Gezien de lage opkomst, her en der in het land, werd de term diplomademocratie geïntroduceerd. Was voor mij helemaal nieuw. Maar wat blijkt nou, hoogopgeleide mensen gaan vooral stemmen. Dat zijn vaste stemmers. Vrees was dat juist die mensen het gaan bepalen voor de rest van de samenleving. Ik hoef jullie natuurlijk niets uit te leggen. Er is een onderstroom in deze samenleving. Ook die hebben een mening. Maar die hebben de gelegenheid die hen in geboden niet gebruikt. Desalniettemin, ook hun stem moet gehoord worden. Hoe we dat moeten doen, dat weet ik niet. Maar het is wel heel belangrijk dat wij, dat is een taak voor deze 39 mensen, de komende 4 jaar ook hun stem en mening laten horen. Voorzitter, ik dacht van, laat ik dit inbrengen. Ik maak hem nu bewust heel plat. Als we straks tot een coalitie komen, even heel makkelijk gerekend, de helft van de stemmers, Dordtenaren, stemgerechtigden, is niet komen stemmen. Stel dat we dan straks ook op basis van het resultaat tot een coalitie komen. Die coalitie heeft een mandaat van bijna een derde van de Dordtse stemmers. Bewust, ik sla hem heel plat. Want de wetenschap is wel, we hebben mandaat nodig als volksvertegenwoordigers om ook onze rol zo goed mogelijk te kunnen vervullen. Des te meer dat het pijn doet dat mensen eigenlijk weliswaar dat mandaat, degene die hebben gestemd, wel hebben gegeven, maar het voelt heel raar aan. Voorzitter, democratie is zojuist ook even genoemd. Is een systeem waarbij ook juist de onderstroom en de stem van diegene die niet heeft gestemd te horen. Wij willen, gezien de belangrijke ontwikkelingen voor de komende tijd, voorzitter ... We hebben nog een naijl-effect van de coronapandemie. We hebben de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne. Dat gaat onze Dordtse inwoners ook direct treffen. Er gaan keuzes, sterke keuzes en keuzes die pijn gaan doen ... Moeten er gemaakt worden door deze 39 mensen. Voorzitter, hoe mooi zou het zijn dat de volledige raad verantwoordelijkheid neemt voor alle beslissingen die er worden genomen? Het klinkt misschien als een utopie, maar een raadsakkoord zou een richting kunnen zijn om verder over te filosoferen. Daar zijn we heel bewust om dat ook hier te laten vallen. Voorzitter, we wensen de VVD en GroenLinks heel veel succes en wijsheid in dit proces. Datgene wat ik

zojuist heb ingebracht, neem dat alsjeblieft ter harte. Het is niet zomaar iets wat ik inbreng. We kennen eenmaal het systeem dat er diverse partijen zijn. We hebben 6 eenpitters. Blijkbaar hebben wij als eenpitters ook een gevoelige snaar bij een deel van onze samenleving weten te raken, vandaar dat mensen bewust op ons hebben gestemd. Ook die stemmen doen ertoe. Maak daar ook gebruik van. Ik zou zeggen, heel veel succes, veel wijsheid is zojuist gerefereerd. Ik wil het even hierbij laten, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan gaan we naar de SP, de heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, de verkiezingen hebben plaatsgevonden. Dit debat vindt plaats op een moment dat het heel zwaar gaat in de wereld. Er zijn al een tijdlang overal in de wereld oorlogen aan de gang. Met de situatie in de Oekraïne is die voor veel mensen nu erg nabij gekomen. Er is veel gefeliciteerd en bedankt. Ik wil sowieso de winnaars van deze verkiezingen bedanken. Met name ook de kandidaten die op eigen kracht gewonnen hebben. Dat vind ik altijd toch een bijzondere prestatie. Maar als ik ook voor iemand aandacht wil vragen, is dat nu voor de mensen in Rusland die in opstand komen, die protesteren met gevaar voor arrestatie tegen een oorlog die zijn in grote meerderheid niet gewild hebben. Ik hoop dat ook wij de moed vinden in ons land om ook onze machthebbers, met veel minder risico voor onszelf, aan de kaak te stellen. Want de tegenstellingen in de maatschappij verscherpen zich. Rijken zijn rijker geworden. Armen zijn armer geworden. Het proces is al jaren aan de gang. Ook steeds meer werkende mensen hebben moeite om rond te komen, hebben moeite om een huis te vinden. De verwachting is dat dat de komende jaren met de enorm snel stijgende energieprijzen, eigenlijk alle prijzen, alleen nog maar in rap tempo toe zal nemen. Er is ook een gigantische hoeveelheid fictief kapitaal, nep geld, gecreëerd, onder andere door de Europese Unie, waar duizenden miljarden euro's uit het niets geschapen zijn. Wat logischerwijze nu tot een enorme inflatie leidt. Ook in onze gemeente zullen wij daarvan de gevolgen ondervinden. We zien dat een heel groot gedeelte van de mensen zich in de steek gelaten voelt door de politiek, er geen vertrouwen meer in heeft. Ook wij, als SP, zijn er nog niet geslaagd om die mensen ervan te overtuigen dat het toch belangrijk is om je te organiseren om voor je belangen en voor je vrijheid en rechten op te komen, onder andere om ook te gaan stemmen. Wij zullen ons best blijven doen, hopelijk in samenwerking met zoveel mogelijk anderen, om dat tij te keren. Als ik naar de duiding van de verkiezingsuitslag ga, dan zie ik toch wel een duidelijke verschuiving voor een meer sociaaleconomisch links beleid binnen de raad. Niet alle partijen die ik opnoem zullen zich misschien links noemen, maar ook sociaaleconomisch gebied werkten we in de vorige raad goed samen met de VSP, GroenLinks en op sociaaleconomisch gebied ook met de PVV. Samen hadden we 11 van de zetels binnen de raad. Als we nu gaan kijken naar de partijen die zich inzetten voor meer betaalbare woningbouw, omdat met name eruit te pikken, dan zijn dat nog steeds diezelfde partijen. Maar daar zijn ook de Partij voor de Dieren, DENK, Op Ons Eiland erbij gekomen. Ook de Partij van de Arbeid, die op het gebied van wonen in de vorige periode en de periode daarvoor een meer rechts beleid had, heeft zich nu duidelijk ingezet voor meer betaalbaar wonen. Maar ook als we gaan kijken naar de middenpartijen, dan zien we dat bijvoorbeeld een partij als het CDA daar de laatste tijd steeds meer aandacht voor krijgt. Kortom, als linkse partij, radicale

partij zijn we als SP verzwakt. Nou zijn we onderdeel van een groter en diverser gezelschap, of in ieder geval op sociaaleconomisch links, maar ook meer voor natuurbehoud, voor het beperken van het autoverkeer, voor de energietransitie. Op alle vlakken zien wij dat er een versterking eigenlijk is opgetreden, een verschuiving naar meer links, meer betaalbare woningbouw, meer natuurbehoud, waarbij ook op een deel van de middenpartijen een beroep kan worden gedaan. Wat ons betreft moet dat ook tot uiting komen in een coalitieakkoord. Nu we het hebben over een coalitie, is het natuurlijk logisch dat de winnaars van deze verkiezingen daarin het voortouw gaan nemen. Dat zijn in ieder geval GroenLinks en de VVD. Kennelijk hebben zij die boodschap ook zo opgevat, want er ligt al een heel voorstel wat we wat mij betreft kunnen ondersteunen. Als we inderdaad naar een stabiel beleid willen, dan lijkt het me ook logisch om daar een partij als de VSP bij te halen, maar ook de christelijke partijen. Dat geeft de basis voor een stabiele coalitie, die beleid zal gaan voeren. Dat ze naar ons idee een ruk naar links moet maken en meer moet doen, ook aan zaken als openheid, betrekken van bewoners, betere inspraak et cetera. Want democratie houdt niet op bij stemmen als in de afgelopen periodes het geval was. Ik wens in ieder geval de komende raad de komende coalitie daar veel succes mee toe. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Portier. Dan gaan we naar de PVV, de heer Van Leeuwen.

De heer Van Leeuwen: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik zal het kort houden. De PVV wil allereerst de partijen feliciteren die door de verkiezingen er zetels bij hebben gekregen, of die nieuw in de raad zijn gekomen. Als lid van de gemeenteraad vertegenwoordig je de inwoners van deze prachtige stad. Ook ik voel me bevoorrecht om het weer 4 jaar te mogen doen. Ook voel ik de verantwoordelijkheid om dit zo goed mogelijk voor de inwoners te doen. Van de winnaars ga ik er, om een persoonlijke noot eraan toe te voegen, 2 speciaal noemen. Ten eerste de VSP, met wie wij de afgelopen 4 jaar goed hebben samengewerkt, op een hele prettige manier. Het tweede, het Forum voor Democratie. Die laatste noem ik, omdat ik zelf altijd groot respect heb voor mensen en organisaties die tegen de stroom in gaan. Tijdens de campagne kwamen we veel mensen tegen die zeiden dat ze de overheid onbetrouwbaar vonden. Dat ging dan vaak over de landelijke overheid. De Toeslagenaffaire werd dan bijvoorbeeld genoemd of het coronabeleid. Veel mensen zouden dan ook niet gaan stemmen, zo zeiden ze, want het had toch geen zin. 47 procent van de stemgerechtigde inwoners in Dordrecht hebben gestemd. Een dieptepunt. Ik zie het als taak van de hele raad om hier iets mee te doen. We komen als partij hier nog op terug. Ik hoop ook en ik denk ook met de hele raad. Maar een ding is me wel duidelijk. Mensen willen het gevoel hebben dat ze invloed kunnen hebben. Ik weet het ook niet, maar wellicht zou het houden van referenda over belangrijke projecten mensen dat gevoel kunnen teruggeven. Dan over de formatie. Wat de uitkomst van de formatie ook wordt, we hopen echt dat de plannen van het nieuwe college voor de inwoners betaalbaar zullen blijven, dat lasten eerlijk verdeeld zullen worden en dat er voor iedereen een betaalbare woning komt in Dordrecht. Dan nog een opmerking over die opdracht aan de informateur. Ik heb het net gelezen, dat lijkt me een hele logische opdracht. Wij als partij kunnen daarmee instemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, de heer Van Leeuwen. Dan gaan we tot slot naar de fractie Forum voor Democratie. Geef ik graag het woord aan mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank aan onze kiezers. Zonder hen zouden wij hier niet zitten. Uiteraard, het is al meerdere malen gezegd, maar van harte gefeliciteerd aan alle partijen en met name gefeliciteerd aan de grote winnaars. Heel mooi resultaat. Een belangrijke vraag ook, waar zouden we naartoe willen met elkaar en waar zouden we willen staan? Daarbij wil ik wel zeggen dat onze gedachte onze vriend kan zijn, maar ook onze grootste vijand. Want als je denkt dat je iets niet kunt, dan heb je gelijk. Als je denkt dat je iets wel kunt, dan heb je ook gelijk. Wat is er voor ons allemaal mogelijk wat we denken dat niet mogelijk is? Dat als we al die mogelijkheden gaan toelaten, er wellicht een andere realiteit zou verschijnen. We hebben het natuurlijk ook over een samenwerking. We hebben natuurlijk ook gehoord dat er wellicht wat opmerkingen zijn gemaakt over het mogelijk niet samenwerken met Forum voor Democratie. Ik zie ook waar dat vandaan komt. Toch wil ik jullie vragen om even naar me te luisteren. Want als we inderdaad gaan kijken naar standpunten, dan is het heel goed mogelijk dat we ver uit elkaar staan of wellicht lijnrecht tegenover elkaar staan. Het moment dat we gaan kijken naar idealen en naar wensen, dan staan we misschien niet eens zo ver uit elkaar. Dan kunnen we ons voorstellen dat landelijke partijen een strategie hebben gekozen en dat vanuit die strategie er bepaalde standpunten komen. Die komen dan niet meer overeen met de idealen die wellicht wel vergelijkbaar zijn. Als ik daar een voorbeeld voor kan geven, dan kunnen we bijvoorbeeld kijken naar de gedachte dat ik wellicht gezonder zou willen eten, gezonder zou willen leven, meer zou willen denken aan de natuur en het milieu. Ik kan er dan voor kiezen om minder vlees te gaan eten en meer biologisch fruit en groente en vaker gaan bewegen. Een vriendin van mij kan ervoor kiezen om vervolgens volledig veganistisch te gaan eten. Geen van beiden is goed of fout. Maar het kan er wel voor zorgen dat iemand bijvoorbeeld nog wel vlees eet en een ander geen vlees eet. Het kan er wel voor zorgen dat ik nog een appel eet, maar deze persoon die appel niet eet omdat er ook gewerkt is met dierlijk materiaal. In dat voorbeeld zien we ook dat meningen of standpunten zo ver uit elkaar kunnen lopen, terwijl we eigenlijk wel een vergelijkbare idealengedachte hebben. Op die manier zou ik ook met jullie willen kijken naar wat wij willen voor deze gemeente, naar wat wij willen voor de Nederlanders, naar wat wij willen voor de wereld. Tot slot wil ik dan ook aangeven, het voorstel voor de informateur, daar kunnen wij zeker ook in meegaan. Dank jullie wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we daarmee alle 14 fracties gehad. Ik kijk even rond hoe we verder zullen gaan. Is er nog behoefte aan een tweede termijn of zijn er nog vragen die aan elkaar moeten worden gesteld? Ik heb in ieder geval wel geproefd dat er behoorlijk veel draagvlak is voor de opdracht zoals hij geformuleerd is door de VVD-fractie en GroenLinks. Volgens mij heeft Beter voor Dordt nog gezegd, misschien 2 informateurs, maar eigenlijk hoor ik bij bijna alle fracties daar verder geen geluid over of een ondersteunend geluid. Is er nog behoefte aan vragen aan elkaar? Is er behoefte aan een tweede termijn? Mijnheer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Misschien kort vanuit Beter voor Dordt nog een reactie op de opdracht aan de informateur. Inderdaad, zoals u al aangeeft, ik heb geen andere partijen gehoord die net als Beter voor Dordt aangeven dat ze het liefste 2 verkenners zouden zien. Dat heeft wat ons betreft ook absoluut niet te maken met het feit dat we geen vertrouwen hebben in de informateur zoals die wordt voorgesteld, maar omdat we het graag breder hadden gezien in dit voortraject. Een reactie met betrekking tot de opdracht zoals hij hier staat. Daar staat bij het eerste puntje, een college dat op een meerderheid in de gemeenteraad kan rekenen. Ik zou dat graag liever lezen als, een breed draagvlak en niet alleen een meerderheid.

De voorzitter: Dat is dan nog de duiding die u daaraan toevoegt en die meegenomen zal of kan worden door de partijen die het hebben voorgesteld. Zijn er nog anderen die behoefte hebben aan een vraag of een opmerking? Gaat uw gang, mijnheer Struijk.

De heer Struijk: Voorzitter, misschien dan richting de heer Burggraaf. Die heb ik toch duidelijk horen zeggen, een ruime meerderheid. Dat staat hier niet. Maar dat noemde hij wel in zijn woordvoering.

De voorzitter: Er staat hier in de opdracht, een meerderheid inderdaad.

De heer Struijk: Maar de heer Burggraaf had het zelf over een ruime meerderheid. Ik was eigenlijk benieuwd naar waarom dat verschil.

De voorzitter: Met het gevaar dat we dan een discussie gaan krijgen over wat dan ruim is en niet. Misschien moeten we gaan hertellen dan op een gegeven moment weer en zo. Mijnheer Burggraaf.

De heer Burggraaf: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een twee- of drietal opmerkingen gemaakt. Die kan ik, denk ik, wel in deze context meenemen. Kijk, wat ik daar ... Ik weet niet of ik ruim of breed heb gezegd. Ik heb mevrouw Van Benschop een brede meerderheid horen zeggen. Dat is de insteek die wij erbij hebben. Dat is ook een beetje in reactie op wat de Partij van de Arbeid uitsprak, waar ik de woordvoering niet helemaal kon volgen, omdat volgens mij ik duidelijk heb uitgesproken dat onze insteek is dat we uiteindelijk vanuit een brede verbinding met de rest van de raad zo meteen een programma opstellen. Dat heb ik ook duidelijk gemaakt, van 1 tot 6 zetels. De duiding die vanuit de PvdA werd gegeven over ons, die kon ik niet helemaal rijmen met hetgeen ik daarin heb meegegeven. Laat ik dat nog maar eens even een keer herhalen dat dat onze insteek is. Dat is ook in reactie op wat Gewoon Dordt vroeg van de derde bullet, onderzoek welke beelden er bestaan over de manier waarop draagvlak en betrokkenheid bij het uiteindelijke akkoord verkregen kunnen worden. Toen vroeg u, van wie? Daarmee beogen we de draagvlak en betrokkenheid, zowel hier in de raad en op de opgaves en in de stad, want we weten ook met zijn allen dat de oude politiek, waarin je hier vanuit het stadhuis of de raad die stad bouwt, dat dat niet meer van deze tijd is. We bepalen hier de koers. Dan hebben we de inwoners, de ondernemers, organisaties, verenigingen et cetera in de stad nodig. Het is heel belangrijk dat als we met elkaar zo meteen de ambities voor de komende 4 jaar stellen, dat dat ook goed draagvlak en betrokkenheid heeft, zowel hier in de raad, nogmaals van 1 tot aan 6 zetels, als in de stad.

De voorzitter: Dank. Ik zie een aantal vragen nu toch ontstaan. Dat zal in de richting zijn van ofwel VVD ofwel GroenLinks, want die hebben die voorstel gedaan. In ieder geval de heer Van der Spoel, gaat uw gang.

De heer Van der Spoel: Ik kan heel kort zijn, voorzitter. Dank je wel voor deze toelichting, mijnheer Burggraaf. Doet me goed om dat te horen nogmaals.

De voorzitter: Dank. Dan de heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter, ik wilde even reageren op hoe een coalitieakkoord eruit zou moeten zien, of dat er eventueel een raadsakkoord zou moeten komen, zoals de heer Gündogdu zei. Ik denk dat het verkeerd zou zijn om een heel boekwerk op te leveren, met tot in detail uitwerkt wat er de komende jaren allemaal moet gaan gebeuren. Dat lijkt me sowieso onwaarschijnlijk en dom in de snel veranderende wereld waar we nu in zitten. Maar ik zou wel graag een akkoord zien, waarin een duidelijke keuze gemaakt wordt voor betaalbare huisvesting, voor beter omgaan met inspraak en participatie van onze bewoners, voor een snellere energietransitie en voor behoud van natuur en uitbreiding van de natuur en de milieu in onze stad, wat met de partijen die er waarschijnlijk zitting in gaan nemen geen probleem zou moeten zijn. Zullen wij dan als SP ons binden aan zo'n akkoord? Waarschijnlijk niet. Want als we niet in een coalitie zitten, dan binden we ons nergens aan. Maar dan is er wel iets waar we vertrouwen in kunnen hebben. Ik denk dat we gewoon op die basis om een gestructureerde samenwerking kunnen komen tussen collegepartijen, coalitiepartijen en de raadspartijen. Een raadsakkoord, zoals ons voorgesteld wordt, dat wekt de illusie van dat de raad daar mee eens zou zijn. Dat bereik je toch nooit. Of het moet zo vaag worden dat er niks meer in staat. Maar een duidelijk coalitieakkoord op hoofdlijnen. Graag met de punten erin die ik net opgenoemd heb. Dat zou ons erg aanstaan. Ik ben benieuwd hoe inderdaad partijen ... Dat is dan misschien een vraag aan mevrouw Van Benschop en de heer Burggraaf van, hoe zij staan tegenover een beknopt coalitieakkoord op hoofdlijnen.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is een vraag aan mevrouw Van Benschop en de heer Burggraaf. Die kunnen daar wellicht op reageren. Mevrouw Van Benschop?

Mevrouw Van Benschop: Dank u wel. Volgens mij is dit de start van een verkenning naar welke mogelijkheden er zijn. Ik ga ervan uit dat deze opties ook meegenomen zullen worden in die verkenning. Dat iedereen daar, die gehoord wordt door de informateur, zijn mening over kan geven. Wat ik er nu over kan zeggen, is dat wat ons betreft heel duidelijk in de opdracht staat, dat hebben we afgestemd met de Dordtse VVD, alsjeblieft, dat is eigenlijk ook direct nog een opmerking richting de heer Struijk, dat het niet alleen gaat om een meerderheid aan aantal zetels. Of dat dan een kleine meerderheid is of een ruime meerderheid, maakt niet eens uit. Het gaat erom dat er draagvlak is, ook binnen de raad. Dat we recht doen aan de uitspraak van alle meningen die leven in onze stad en die we ook terugzien in de verkiezingsuitslag. Het lijkt mij niet nodig om daar nu op te gaan voortborduren, hoe moet zo'n collegeakkoord eruitzien? Het gaat erom, kunnen we daar draagvlak voor vinden en kunnen we ervoor zorgen dat

er ook betrokkenheid is van de raad bij dat akkoord? Dat is het proces wat we nu ingaan.

De voorzitter: Dank. De heer Burggraaf, wilt u ook nog reageren op de heer Portier?

De heer Burggraaf: Nee, ik vond dit een uitstekende reactie van mevrouw Van Benschop. Niks aan toe te voegen.

De voorzitter: Kijk, er wordt al met één stem gesproken. Andere vragen, opmerkingen vanuit de aanwezigen? Zo niet, dan denk ik dat we dit duidingsdebat richting een afronding kunnen brengen. Kunnen we constateren dat de opdracht zoals hij er ligt en de extra duidingen die eraan zijn gegeven, dat die in gang kan worden gezet, ook met de genoemde informateur. Ik ben zelf 4 keer informateur geweest bij gemeentelijke of provinciale verkiezing. Ik moet zeggen, een goede informateur doet echt recht aan alle aanwezige leden in de raad en alle fracties die gekozen zijn. Ik ga er ook vanuit dat mevrouw Bouvy dat bij u ook zal doen. Het is ook uw informateur, zeg ik dan maar eventjes. Ik ken haar als een goede verbinder, als een goede luisteraar. Iemand die je niet voor de gek houdt. Ook iemand die kordaat is. Iemand met veel ervaring in de lokale politiek. 25 jaar, 8 jaar raadslid, 4 jaar wethouder en 13 jaar burgemeester. U kunt ook bij haar terecht. Dan heb ik nog een aantal andere opmerkingen die ik wil maken, ook u gehoord hebbende. We hebben het natuurlijk vooral gehad vanavond over de verhouding tussen fracties. Een aantal van u heeft ook iets breder gesproken. Uiteindelijk gaat het er natuurlijk om dat de gemeenteraad, ook van Dordrecht, bestaat uit 39 raadsleden. De Gemeentewet spreekt ook helemaal niet van fracties, maar van raadsleden. Dat betekent dat u ook met elkaar, van welke fractie u ook bent, samen een van de 3, de belangrijkste, zeg ik daarbij, bestuursorganen van deze stad vormt. De gemeenteraad bestaat natuurlijk uit fracties. In de politiek moeten verschillen ook worden benadrukt. Vervolgens moet er ook weer worden bestuurd en samen worden gekomen. Ik vind het ook wel belangrijk om nu te benadrukken, dat zal ik de komende jaren ook blijven doen, dat u ook samen één bestuursorgaan vormt. Daarmee het voorbeeld ook op heel veel vlakken vormt voor onze stad en onze inwoners. Om dat ene bestuursorgaan ook op een goede manier te laten samenwerken, daar hebben velen van u ook over gesproken, starten we na de installatie van de nieuwe gemeenteraad, dat is de 30e, volgende week woensdag, op 31 maart en op 1 april ook met een retraite, een samenkomst van alle gekozen raadsleden en commissieleden. Die samen op pad gaan om ook elkaar veel beter te leren kennen. Om ook te zorgen dat de gemeenteraad, ondanks de politieke verschillen die er zijn en zullen zijn, een team wordt. Ik hecht er ook aan om dat samen met de griffier te benadrukken, dat u daar ook allemaal bij bent. Wij vinden dat erg belangrijk. Dat heeft de vorige keer ook laten zien. Wat mij betreft gaan we dat ook nog eens een aantal keer herhalen de komende jaren. Dan tot slot. Ik kijk er erg naar uit, ik spreek dan ook namens onze griffier, wij zijn er voor u allemaal. U bent ons allemaal even lief. We kijken er erg naar uit om de komende 4 jaar met u te gaan samenwerken, met de nieuwe raad. Ook met het nieuwe college wat gevormd gaat worden. Ook degenen die hebben gezegd de komende formatieperiode moet snel gaan. Hij moet natuurlijk goed zijn. Hij moet degelijk zijn. Maar snelheid is zeker geboden gezien de belangrijke opgaven die er zijn. Dat zou ik ook als voorzitter van uw raad

graag nog eens willen onderstrepen. Ik wil u heel hartelijk danken voor uw inbreng, voor uw komst. Ik wens u goede gesprekken met de informateur. Tot slot nodig ik de lijsttrekkers nog uit, als het goed is bent u daar ook al van op de hoogte, om even in de Jachtkamer bijeen te komen om met elkaar te spreken over de samenstelling van de tijdelijke agendacommissie. Dank voor uw aanwezigheid, uw betrokkenheid en wel thuis.